

COMMISSIE TOEZICHT FINANCIËN POLITIEKE PARTIJEN

De minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties,
de heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Datum
7 september 2016

Inlichtingen

Kenmerk
CTFPP 2016/00011

Blad
1 van 4

Aantal bijlagen
0

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Onderwerp

Advies met betrekking tot de naleving van de
Wet financiering politieke partijen over het
kalenderjaar 2015

Geachte heer Plasterk,

U heeft de Commissie toezicht financiën politieke partijen (hierna: de commissie) de jaarstukken over het vorige kalenderjaar aangeboden van alle politieke partijen die zijn vertegenwoordigd in de Eerste of Tweede Kamer. Deze stukken betreffen:

- de ontvangen subsidies, de ontvangen giften (hierna overeenkomstig de Wfpp: bijdragen), de overige inkomsten, de vermogenspositie en de schulden van de politieke partij;
- een overzicht van de bijdragen van in totaal € 4 500 of meer die de partij en haar neveninstellingen in dat kalenderjaar van een donateur hebben ontvangen, met daarbij de naam en het adres van de gever, het bedrag of de waarde van de bijdrage en de datum van de bijdrage;
- een overzicht van de schulden van de partij en haar neveninstellingen van € 25 000 of meer, met daarbij de naam en het adres van de crediteur onderscheidenlijk geldverstrekker en indien van toepassing, de gegevens van de instelling;
- een schriftelijke verklaring van een accountant waarin de uitslag van diens onderzoek naar de getrouwheid van het financieel verslag en de overzichten van bijdragen en schulden wordt weergegeven.

U heeft de commissie verzocht te adviseren over de naleving van de Wet financiering politieke partijen met betrekking tot het kalenderjaar 2015.

In uw brief heeft u de commissie tevens verzocht in te gaan op een casus die de Partij voor de Vrijheid (PVV) u bij het aanleveren van de jaarstukken heeft voorgelegd.

De jaarstukken

Op basis van de ontvangen jaarstukken concludeert de commissie dat de kwaliteit van de verslaglegging over de giften en schulden over het jaar 2015 goed is en door de politieke partijen overeenkomstig de Wfpp is uitgevoerd. De commissie constateert met grote tevredenheid dat, voor zover zij kan nagaan, de politieke partijen zich de Wfpp in een periode van drie jaar volledig eigen hebben gemaakt en transparant zijn over de partijfinanciering.

Ondanks het feit dat de commissie er in eerdere adviezen op heeft gewezen, constateert zij helaas ook dat nog steeds niet alle accountants zich hebben

geconformeerd aan de op grond van artikel 5 van de Regeling financiering politieke partijen (Rfpp) verplichte modelverklaringen. Deze modelverklaringen zijn bij ministeriële regeling van 15 mei 2014 opgenomen als bijlage bij artikel 5 van de Rfpp.¹

De ontvangen jaarstukken geven de commissie slechts op twee punten aanleiding tot het maken van inhoudelijke opmerkingen.

1. In het overzicht van bijdragen en schulden van de Partij voor de Dieren is vermeld:
"Een aantal van de ontvangen giften zijn geschonken in de vorm van een lening welke in vijf jaarlijkse termijnen middels een notariële schenkingsakte wordt kwijtscholden. Er is voor gekozen om het volledige schenkingsbedrag te registeren in het jaar waarin het ontvangen is."

Naar het oordeel van de commissie moet de hiervoor bedoelde jaarlijkse kwijtschelding van een deel van de lening gezien worden als een jaarlijkse bijdrage. In haar brief van 15 april 2016 heeft de commissie u geadviseerd om voor de registratie van een bijdrage vast te blijven houden aan de ontvangstdatum van de bijdrage.² In uw brief van 7 juli 2016 heeft u deze lijn nog eens uitdrukkelijk onderschreven.³ De commissie is van oordeel dat dit rapporteren op kasbasis ook in het onderhavige geval de lijn moet zijn. Anders zou te lang onduidelijkheid blijven bestaan over de hoogte van de bijdrage.

De commissie is dan ook van oordeel dat de registratie van de hiervoor bedoelde jaarlijkse bijdrage aan de Partij voor de Dieren moet plaatsvinden in het jaar dat deze bijdrage is ontvangen en niet pas als de totale lening is kwijtscholden en dus het volledige schenkingsbedrag is ontvangen.

De commissie adviseert u de Partij voor de Dieren op het vorenstaande te wijzen en deze partij een redelijke termijn te bieden om – zo de bedoelde bijdrage in 2015 € 4 500 of meer bedraagt – alsnog de gegevens, bedoeld in artikel 25, eerste lid, onder b Wfpp, bij u aan te leveren.

2. In het jaarverslag van de ChristenUnie is bij de toelichting op de baten over 2015 vermeld:

Overbetalingen op contributiefacturen zijn teruggestort aan de lokale afdelingen. Aan de baten-kant zijn deze in 2015 verantwoord bij de giften, te weten bij de post "Giften uit acties". In 2014 zijn de overbetalingen inbegrepen bij de contributiebatens. Aan de kosten-kant zijn de overbetalingen in 2015 verantwoorde bij "afdrachten aan lokale afdelingen". In 2014 staan ze als negatieve opbrengst bij de contributies vermeld."

De passage roept bij de commissie de vraag op of alle bijdragen die geregistreerd moeten worden ook daadwerkelijk in beeld blijven. Een landelijke gift wordt immers omgezet in een gift aan een afdeling, en giften aan afdelingen komen landelijk niet in beeld. Er kunnen giften bij zitten die in totaal de voor de Wfpp geldende drempelbedragen overschrijden. Ook wringt dat het er op lijkt dat de donateur op deze wijze niet zelf beslist aan wie hij of zij de bijdrage geeft.

De commissie adviseert u de ChristenUnie te vragen om duidelijkheid te verschaffen in hoeverre er met deze handelwijze risico's zijn voor de registratie van de giften op landelijk niveau.

¹ Regeling van 14 mei 2014, kenmerk 2014- 0000252106, gepubliceerd in Stcrt. 2014, 14099.

² Brief van 15 april 2016, kenmerk CTFPP 2016-00010 (bijlage bij Kamerstukken II 2015/16, 32752, nr. 45).

³ Kamerstukken II 2015/16, 32752, nr. 45.

De casus van de PVV

De casus van de PVV betreft een bijdrage van in totaal € 9 000 van kennelijk één gever, die in 2015 via internetbankieren is overgemaakt aan de stichting Vrienden van de PVV, een neveninstelling van de PVV. Van de gever zijn alleen naam en woonplaats bekend bij de partij en haar neveninstelling. In het overzicht van bijdragen is overigens ook de woonplaats weggevallen. De vraag is of deze bijdrage daarom gekwalificeerd moet worden als anonieme bijdrage en zo ja, of het bedrag boven de € 1 000 moet worden overgemaakt naar de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).

In paragraaf 8 van de memorie van toelichting bij de Wet financiering politieke partijen is uitgebreid ingegaan op de privacyaspecten die zijn verbonden aan de identiteitsgegevens van gevers van financiële bijdragen.⁴ In die paragraaf is het doel van de Wet financiering politieke partijen als volgt omschreven:

"Het moet kenbaar zijn of standpunten en opvattingen van politieke partijen en hun vertegenwoordigers mogelijk (mede) zijn beïnvloed door achterliggende financiële belangen. Dat is de doelstelling van de te stellen wettelijke maatregelen. De mogelijkheid om anonieme giften te kunnen doen, moet wijken voor het zwaarwegend belang van een helder democratisch besluitvormingsproces. Zuivere vertegenwoordiging is de basis van de democratische rechtsstaat. De essentie van de beoogde transparantie van partijfinanciering is dat de identiteit van financiers kenbaar is."

Verder is in paragraaf 8 in het kader van de bescherming van de privacy van de gever van een bijdrage het volgende opgemerkt:

"Het college [het College bescherming persoonsgegevens, hierna: het CBP] gaf aan dat de wetgever die bepaalde verwerkingen van persoonsgegevens wil opleggen aan politieke partijen, moet aangeven waarom de daaruit voortvloeiende inbreuk op de persoonlijke levenssfeer gerechtvaardigd is en of de inbreuk evenredig is ten opzichte van het beoogde doel. Naar het oordeel van het CBP wordt door de in het wetsvoorstel voorgeschreven werkwijze op een goede manier invulling gegeven aan de vereisten van proportionaliteit en subsidiariteit."

De in de Wfpp voorgeschreven werkwijze komt samengevat op het volgende neer.

Om ervoor te zorgen dat de identiteit van een gever kenbaar is, moeten politieke partijen en hun neveninstellingen de naam, adres en woonplaats van de gever registreren. Voor politieke partijen is dat geregeld in artikel 21, eerste lid, aanhef en onder a, Wfpp en voor neveninstellingen geldt op grond van artikel 30, eerste lid Wfpp hetzelfde als voor politieke partijen.

De registratie van bijdragen van € 1 000 of minder kan achterwege blijven, mits het totaal van de bijdragen van één gever niet het bedrag van € 4 500 overschrijdt. Van enkel de bijdragen van in totaal € 4 500 of meer dienen politieke partijen en hun neveninstellingen jaarlijks een overzicht te sturen aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, met daarbij – voor zover hier van belang – de naam, het adres en de woonplaats van de gever. De minister maakt deze gegevens openbaar, met dien verstande dat van de adresgegevens van een natuurlijke persoon alleen de woonplaats openbaar gemaakt wordt. De bij de minister berustende niet openbare adresgegevens zijn niet opvraagbaar op grond van de Wet openbaarheid van bestuur. De minister kan overigens op verzoek van een partij of neveninstelling ook de naam en de woonplaats vertrouwelijk houden, als hij dit gelet op het belang van de veiligheid van die persoon aangewezen acht. Dit alles volgt

⁴ Kamerstukken II 2010/11. 32 752, nr. 3, p. 17-19.

Datum
7 september 2016

Ons kenmerk
CTFPP 2016/00011

Blad
4 van 4

voor politieke partijen uit de artikelen 21, tweede lid, en 25 van de Wfpp en voor neveninstellingen uit artikel 30 van de Wfpp.

Gelet op het vorenstaande is de commissie van oordeel dat de wetgever een heldere afweging heeft gemaakt tussen het belang van transparantie van partijfinanciering enerzijds en het privacybelang van de gever van een bijdrage anderzijds. Als bij de ontvanger uitsluitend naam en woonplaats van de gever bekend zijn, moet de bijdrage worden beschouwd als een anonieme bijdrage. Op basis van alleen naam en woonplaats is de identiteit van de gever immers niet kenbaar.

In het onderhavige geval waarin alleen naam en woonplaats van de gever bekend zijn, adviseert de commissie u de stichting Vrienden van de PVV een redelijke termijn te geven waarbinnen de stichting de gelegenheid heeft om:

- contact te leggen met de gever,
 - de gever te vragen om zijn ondubbelzinnige toestemming om de (volledige) adresgegevens te laten registeren, en
 - als de toestemming is verleend, deze gegevens alsnog bij u aan te leveren.
- Wellicht is het behulpzaam als hierbij bovengenoemde vertrouwelijke omgang met de adresgegevens wordt benadrukt. De volledige adresgegevens zijn uitsluitend bekend bij de minister voor controle en alleen naam en woonplaats worden gepubliceerd. De bij de minister berustende niet openbaar gemaakte adresgegevens zijn niet met een beroep op de Wob opvraagbaar.

Indien de stichting geen contact heeft gelegd of kunnen leggen met de gever, de gever geen toestemming heeft gegeven voor registratie of de stichting om een andere reden de adresgegevens niet aanlevert, adviseert de commissie u de bijdrage van in totaal € 9 000 te beschouwen als anonieme bijdrage. In dat geval zal de stichting op grond van artikel 30 juncto artikel 23, eerste lid Wfpp het gedeelte van de totale bijdrage dat het bedrag van € 1 000 te boven gaat, moeten overmaken op de daartoe aangewezen rekening van de minister van BZK.

De voorzitter van de Commissie toezicht financiën politieke partijen, mede namens de leden, de heer drs. E. Irrgang en de heer drs. E.W. Anker,

mr. drs. J.W.E. Spies